

Liikenne- ja viestintäministeriö/Maaret Suomi

Lausunto kotimaisia mediamarkkinoita arvioivalle työryhmälle

Kiitämme mahdollisuudesta lausua asiassa. Käsittelemme tässä laajaa sisältöala-kokonaisuutta, joka sisältää journalismin ohella mm. kirjallisuuden, av-alan, musiikin, viihteen ja kulttuurin digitaalisine palveluineen. Kyse on merkittävästä tekijästä kansantaloudessamme. EU:n tilastojen mukaan tekijänoikeusalat työllistävät 4,3 % Suomen työvoimasta (toiseksi eniten EU:ssa) ja tuovat 4,8 prosenttia BKT:stämme (kolmanneksi eniten EU:ssa). Lisää taustatietoa ja toimenpide-ehdotuksia on tuoreessa ”Suomen digitaaliset sisältömarkkinat: kasvun ja kehityksen edellytykset”-selvityksessä¹, jonka yhtenä käynnistäjänä olimme.

Haluamme tuoda esille neljä kohtaa ja viittamme muilta osin jäsenjärjestöjemme lausuntoihin:

1. Sisältöalan markkinan kehittyminen edellyttää kysyntää, tarjontaa ja vahvaa omistusoikeutta luoviin sisältöihin eli vahvaa IPR-suojaa. On edistettävä teosten käytöluupiin perustuvaa sopimustoimintaa, taattava tekijöille, taiteilijoille ja luovan alan yrityksille tasapuolinen neuvotteluasema suhteessa käyttäjiin ja poistettava tarpeettomat markkinoita häiritsevät oikeudenrajoitukset kuten pakkolisenssit.

Mediamarkkinat menestyvät, kun koko sopimusketju toimii dynaamisesti ja tuottaa taloudellista lisäarvoa toimijoille. Suomen verraten pieniä mediamarkkinoita ei pidä häiritä kaventamalla tekijänoikeuksien alaa siten, että luotaisiin uusia maksuttomia teosten käyttömuotoja, poikkeuksia tekijänoikeuteen. Se kostautuisi välittömästi muun muassa ammattimaisen mediasisällön ja osaavan oppikirjatuotannon vähentymisenä.

2. Safe Harbour sääntelyn luoma porsaanreikä tukittava. EU:n digitaalisia sisämarkkinoita kehitettäessä pitää luoda tasapuoliset pelisäännöt Spotify'n ja Netflixin kaltaisille digitaalisille sisältöpalveluille ja Youtuben kaltaisille sisällön välittäjäpalveluille. Niin sanotun ”Safe Harbour”-sääntelyn nojalla (2000/31/EY) välittäjäpalvelut voivat pitää tarjolla sisältöjä ilman, että siitä on sovittu sisältöjen tekijöiden ja tuottajien kanssa. Suomen tulee ajaa välittäjien vastuusääntöjen selventämistä ja vaatia asian korjaamiseksi tietoyhteiskuntadirektiivin muutosta. Muutoksella selvennetään, että näiden aktiivisesti toimivien välittäjäpalveluiden toiminnassa on tosiasiallisesti kyse luovien aineistojen saataville saatamisesta, joka edellyttää lupaa oikeudenhaltijoilta.

3. Sisältöalan edistämistoimintaa tulee kehittää. Tulee helpottaa Tekes-tukien saamista sisältöalalle ja luoda Suomeen vastaavat AV-alan tuotantokannustimet kuin kilpailijamaissa.

4. Välittäjät aktivoitava oikeudenloukkauksien torjuntaan. Laittomille piraattisivustoille annettavien estomääräysten käyttöä piratismiin torjunnassa on Tanskassa tehostettu oikeudenhaltijoiden ja teleoperaattoreiden välisellä yhteistyösopimuksella. Tuomioistuimen yhdelle teleoperaattorille antama estomääräys pannaan siellä viikon kuluessa täytäntöön kaikkien muidenkin teleoperaattoreiden toimesta. Sama malli on otettu käyttöön myös Islannissa. On tutkittava, kuinka tämä olisi toteutettavissa myös Suomessa.

Toiseksi, mainos- ja maksuvälittäjien kaltaisilla toimijoilla tulee olla korostettu huolellisuusvelvollisuus oikeuksia loukkaavien kotisivujen, palvelujen ja toiminnan osalta. Välittäjiltä on vaadittava aktiivisia toimia oikeudenloukkausten torjunnassa tai niiden on vähintään lopetettava harmaan talouden edistäminen (ns. ”Follow the Money” -malli). Tanskassa näistä tavoitteista on sovittu oikeudenhaltijoiden ja välittäjien välisellä yhteistyösopimuksella. Suomessa on aloitettava yhteistyön lisäämiseen ja konkreettisten keinojen löytämiseen tähtäävät neuvottelut.

Toiminnaltaan neutraaleilla ja passiivisilla tietojen tallennuspalveluilla tulee olla velvollisuus huolehtia siitä, että oikeudenhaltijoiden ilmoituksen perusteella tallennuspalvelusta poistetut aineistot myös pysyvät pois palvelusta (”Notice and stay down” nykyisen ”Notice and take down” sijaan).

Helsingissä 25.9.2015

Anne Salomaa
Puheenjohtaja

Lauri Kaira
Projektinjohtaja

¹ <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2015/liitteet/tr13.pdf?lang=fi>